

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3, a u vezi sa članom 24 stav 1 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 40/10, 46/10, 06/13 i 70/17), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 7. septembra 2018. godine, donio je

ODLUKU

o izmjenama i dopunama Odluke o provjeri podobnosti i autentičnosti i vraćanju u opticaj euro novčanica i kovanog novca

Član 1

U Odluci o provjeri podobnosti i autentičnosti i vraćanju u opticaj euro novčanica i kovanog novca ("Službeni list Crne Gore", broj 35/11) u članu 4 stav 1 riječ "banke", zamjenjuju se riječima: "kreditne institucije".

Stav 2 mijenja se i glasi:

"Finansijskim institucijama, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se pravna lica koja pružaju finansijske usluge i kojima je Centralna banka izdala dozvolu za rad, odnosno odobrenje za pružanje finansijskih usluga."

Član 2

U članu 7 stav 4 mijenja se i glasi:

"Mašine iz stava 3 ovog člana upotrebljavaju se isključivo za apoene i serije euro novčanica navedenih na listi na internet stranici Evropske centralne banke za predmetne mašine, sa standardnim fabričkim podešavanjima, uključujući i sva njihova eventualna ažuriranja koja su uspješno testirana, osim ukoliko Centralna banka i rukovalac gotovinom ne dogovore strožija podešavanja."

Član 3

U članu 9 riječi: "sprovodi Nacionalni centar za borbu protiv falsifikovanja", zamjenjuju se riječima: "sprovode Nacionalni centar za analizu novčanica i Nacionalni centar za analizu kovanog novca".

Član 4

Član 10 mijenja se i glasi:

“Član 10

Ručna provjera podobnosti euro novčanica vrši se u skladu sa minimalnim standardima koji su utvrđeni u Prilogu III ove odluke, koji čini njen sastavni dio.

Mašinska provjera podobnosti euro novčanica vrši se na uspješno testiranoj mašini za rukovanje euro novčanicama u skladu sa minimalnim standardima objavljenim na internet stranici Evropske centralne banke i njihovim eventualnim izmjenama.

Centralna banka može utvrditi strožije standarde od minimalnih za jedan ili više apoena ili serija euro novčanica, ako je to opravdano (npr. zbog pogoršanja kvaliteta euro novčanica u opticaju), koje objavljuje na svojoj internet stranici.

Nepodobne euro novčanice predaju se Centralnoj banci.”

Član 5

U članu 15 stav 1 riječi: “Centralna banka, na osnovu zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje banaka, sprovodi neposredne kontrole, uključujući i nenajavljene kontrole”, zamjenjuju se riječima: “Centralna banka može, bez najave, izvršiti neposredan uvid u rad mašina za rukovanje euro novčanicama”.

U stavu 3 riječi: “tokom neposredne kontrole”, brišu se.

Član 6

U članu 17 stav 3 riječi: “Evropske komisije/Evropskom birou za borbu protiv prevara (OLAF)/Evropskog tehničkog i naučnog centra (ETSC)”, zamjenjuju se riječima: “Evropske komisije - Direktorata za ekonomska i finansijska pitanja (DG ECFIN)/Evropskog tehničkog i naučnog centra (ETSC) ”.

Poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

“Centralna banka nije odgovorna ukoliko uspješno testirana mašina za obradu euro kovanog novca ne može da klasifikuje i tretira euro kovani novac na način utvrđen ovom odlukom.”

Član 7

U članu 18 stav 2 riječi: “i euro kovani novac nepodoban za opticaj”, brišu se.

Član 8

U članu 20 u uvodnoj rečenici riječi: “jednom godišnje”, zamjenjuju se riječju “polugodišnje”, a u alineji 3 riječ “godišnjoj”, zamjenjuju se riječju “polugodišnjoj”.

Član 9

Poslije člana 20 dodaje se novi član koji glasi:

“Član 20a

Centralna banka može, bez najave, izvršiti neposredan uvid u rad mašina za obradu euro kovanog novca u prostorijama rukovaoca gotovinom, kako bi pratila rad mašina za obradu euro kovanog novca, naročito sposobnost tih mašina da provjere podobnost i autentičnost euro kovanog novca i da uđu u trag euro kovanom novcu za koji se sumnja da su falsifikati i euro kovanom novcu za koji nije jasno utvrđena autentičnost i da provjeri procedure za rad i kontrolu mašina za obradu euro kovanog novca, postupanje sa provjerenim euro kovanim novcem i svaku ručnu provjeru podobnosti i autentičnosti euro kovanog novca.

Centralna banka je ovlašćena da uzme uzorke obrađenog euro kovanog novca kako bi ih provjerila u sopstvenim prostorijama.

Kada Centralna banka utvrdi postupanja suprotna odredbama ove odluke, zahtijevaće od rukovaoca gotovinom da otkloni utvrđene nepravilnosti u određenom roku, a do otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, Centralna banka može zabraniti rukovaocu gotovinom da vrati u opticaj određeni euro kovani novac.

Ukoliko je postupanje suprotno odredbama ove odluke uzrokovano kvarom mašine za obradu euro kovanog novca, Centralna banka može izbrisati tu mašinu sa liste iz člana 17 stav 2 ove odluke.”

Član 10

U članu 24 stav 2 mijenja se i glasi:

“Potvrdu o uspješno izvršenom testiranju mašine za rukovanje euro novčanicama ili mašine za obradu euro kovanog novca Centralna banka izdaje za vremenski period od godinu dana.”

Poslije stava 2 dodaju se dva nova stava, koji glase:

“Nakon isteka roka iz stava 2 ovog člana, rukovaoci gotovinom su dužni da Centralnoj banci dostave zahtjev za ponovnu provjeru rada mašine za rukovanje euro novčanicama ili mašine za obradu euro kovanog novca.

Rezultati uspješnog testiranja mašine za rukovanje euro novčanicama ili mašine za obradu euro kovanog novca važe i kraće od roka iz stava 2 ovog člana u slučaju kada se utvrdi da ove mašine ne mogu tokom navedenog perioda otkriti sve poznate falsifikate euro novčanica ili euro kovanog novca.”

Dosadašnji stav 3 postaje stav 5.

Član 11

Član 27 mijenja se i glasi:

“Član 27

Za zamjenu euro novčanica na način utvrđen u članu 26 ove odluke, potrebno je:

- 1) da podnositelj zahtjeva pruži dokaz o svom identitetu, odnosno dokaz da je ovlašten podnositelj zahtjeva;
- 2) ukoliko postoji sumnja u autentičnost euro novčanica, podnositelj zahtjeva je dužan da, uz dokaz o identitetu, navede i porijeklo sumnjivih euro novčanica;
- 3) ukoliko su euro novčanice umrljane mastilom, zaprljane ili impregnirane, podnositelj zahtjeva je dužan dati pisano objašnjenje o vrsti mrlje, zaprljanja ili impregnacije;
- 4) ukoliko su euro novčanice oštećene uređajima protiv krađe, podnositelj zahtjeva je dužan da da pisanu izjavu o uzroku neutralizacije;
- 5) ukoliko su euro novčanice oštećene uređajima protiv krađe pri pokušaju ili izvršenju kaznenog djela, euro novčanice se predaju na zamjenu samo uz zahtjev lica koji je žrtva pokušaja ili izvršenja kaznenog djela ili drugog ovlaštenog lica, u kom slučaju je, uz zahtjev, potrebno dostaviti dokumentaciju o pravosnažnom okončanju postupka pred nadležnim organima;
- 6) ukoliko su euro novčanice oštećene uređajima protiv krađe i ukoliko ih prezentiraju kreditne institucije, ostali subjekti koji pružanje usluga uplate i isplate euro novčanica i kovanog novca javnosti obavljaju kao osnovnu djelatnost, uključujući ovlaštene mjenjače, ili subjekti koji obavljaju poslove transporta i obezbjeđenja transporta euro novčanica (u daljem tekstu: profesionalni rukovaoci gotovinom), dužni su da, uz zahtjev, daju pisanu izjavu o uzroku neutralizacije, oznakama i tehničkim karakteristikama uređaja protiv krađe, licu koje prezentira oštećene euro novčanice i datumu njihovog prezentiranja;
- 7) ukoliko su euro novčanice oštećene u većim količinama zbog aktiviranja uređaja protiv krađe, moraju se dostaviti u pakovanjima od po 100 komada (plih) euro novčanica, ukoliko ispunjavaju taj uslov;
- 8) ukoliko profesionalni rukovaoci gotovinom prezentiraju, prilikom jedne ili više zamjena, oštećene euro novčanice u vrijednosti od najmanje 7.500,00 eura, dužni su da dostave dokumentaciju o porijeklu tih euro novčanica i dokaz o identitetu klijenta ili, po potrebi, dokaz o stvarnom vlasniku u skladu sa propisima o sprječavanju pranja novca, s tim da se ova obaveza primjenjuje i u slučaju sumnje da će se dostići vrijednost od 7.500,00 eura.

Centralna banka može provjeru ispunjenosti uslova iz stava 1 ovog člana izvršiti i u saradnji sa nadležnim organima ili drugim licima iz Crne Gore ili inostranstva.”

Član 12

Član 31 mijenja se i glasi:

“Član 31

Centralna banka neće vršiti zamjenu nepodobnih euro novčanica i kovanog novca u slučajevima kada:

- 1) postoji sumnja u autentičnost euro novčanica ili kovanog novca;
- 2) se sumnja da euro novčanice i kovani novac potiču iz kaznenog djela;
- 3) se na zamjenu prezentiraju euro novčanice za koje postoji sumnja da su oštećene aktiviranjem uređaja protiv krađe, a nijesu ispunjeni uslovi iz člana 27 tač. 5 i 6 ove odluke;
- 4) se radi o euro novčanicama i kovanom novcu sa namjernim oštećenjem (npr. probušeni novčići) ili oštećenju sa nečasnim namjerama, kao i kada se radi o bitnom gubitku težine kovanog novca, pri čemu se euro novčanice sa manjim oštećenjima (npr. na njima su bilješke, brojke ili kratke rečenice), po pravilu, ne smatraju namjerno oštećenim;
- 5) se sumnja da su euro novčanice zaprljane tako da predstavljaju rizik po zdravlje i bezbjednost, osim u slučaju kada podnosilac zahtjeva obezbijedi zdravstvenu ili bezbjednosnu procjenu nadležnih organa kojom se dokazuje da nema rizika po zdravlje i bezbjednost;
- 6) se radi o više euro novčanica sa istim ili veoma sličnim oštećenjima koje su prezentirane na zamjenu od strane jednog ili više podnosilaca zahtjeva;
- 7) podnosilac zahtjeva ne može dokazati identitet, stvarno vlasništvo ili porijeklo novca, čija se zamjena zahtijeva u skladu sa članom 27 ove odluke;
- 8) se radi o većoj količini euro novčanica i kovanog novca za koje postoji sumnja da su unešene izvan granica Crne Gore.

U slučajevima iz stava 1 ovog člana, Centralna banka zadržava euro novčanice i kovani novac kao dokazno sredstvo, uz potvrdu prijema, i predaje ih nadležnim organima radi daljeg postupka, s tim da se te euro novčanice i kovani novac mogu zamijeniti ukoliko nadležni organi utvrde da sumnja nije bila osnovana.“

Član 13

Član 32 briše se.

Član 14

Prilozi dati uz Odluku o provjeri podobnosti i autentičnosti i vraćanju u opticaj euro novčanica i kovanog novca (“Službeni list Crne Gore”, broj 35/11) zamjenjuju se prilogima koji se daju uz ovu odluku.

Član 15

Rukovaoci gotovinom koji, do dana stupanja na snagu ove odluke, nijesu podnijeli Centralnoj banci zahtjev za testiranje mašina za rukovanje euro novčanicama (mašine Priloga 1 - Tabela 1 i Tabela 2) i mašina za obradu euro kovanog novca dužni su da ovaj zahtjev podnesu najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ove odluke.

Član 16

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O. br. 0101-6850-6/2018
Podgorica, 7.09. 2018. godine

**PREDSJEDAVAJUĆI
G U V E R N E R,**

dr Radoje Žugić, s.r.

PRILOG I

MAŠINE ZA RUKOVANJE EURO NOVČANICAMA

1. Opšti tehnički zahtjevi

- 1.1. Da bi bila podobna, mašina mora biti u mogućnosti da obrađuje svežnjeve euro novčanica, klasifikujući pojedinačne euro novčanice i fizički odvajajući euro novčanice prema njihovoj klasifikaciji bez intervencije rukovaoca mašinom, prema Prilozima IIa i IIb. Mašina treba da ima zahtijevani broj određenih izlaznih stekera i/ili ostala sredstva da bi se osiguralo pouzdano razdvajanje obrađenih euro novčanica.
- 1.2. Mašine treba da imaju mogućnost prilagođavanja da bi se osiguralo da su sposobne da pouzdano otkrivaju nove falsifikate euro novčanica. Pored toga, mašine moraju imati mogućnost prilagođavanja kako bi se omogućilo uspostavljanje i restriktivnijih standarda podobnosti sortiranja, ukoliko je primjenljivo.

2. Kategorije mašina za rukovanje euro novčanicama

Mašine za rukovanje euro novčanicama su mašine kojima rukuje klijent, ili mašine kojima rukuju zaposleni kod rukovaoca gotovinom.

Tabela 1

Mašine kojima rukuje klijent

A. Mašine kojima rukuje klijent gdje se deponuju euro novčanice uz praćenje klijenta		
1.	Mašine za uplatu euro novčanica (CIM)	CIM omogućavaju klijentima, koristeći karticu banke ili neko drugo sredstvo, da deponuju euro novčanice na svoj račun u banci, ali nemaju nikakvu funkciju raspodjele (isplate) euro novčanica. CIM provjeravaju autentičnost euro novčanica i omogućavaju praćenje vlasnika računa; provjere podobnosti su opcione.
2.	Mašine za recikliranje euro novčanica (CRM)	CRM omogućavaju klijentima, koristeći karticu banke ili neko drugo sredstvo, da deponuju euro novčanice na svoj račun u banci i da povlače euro novčanice sa svojih računa u banci. CRM provjeravaju autentičnost i podobnost euro novčanica i omogućavaju praćenje vlasnika računa. Kada je u pitanju povlačenje, CRM mogu da koriste ispravne i podobne euro novčanice koje su deponovali drugi korisnici u prethodnim transakcijama.
3.	Kombinovane mašine za uplatu euro novčanica (CCM)	CCM omogućavaju klijentima, koristeći karticu banke ili neko drugo sredstvo, da deponuju euro novčanice na svoj račun u banci i da povlače euro novčanice sa svojih računa u banci. CCM provjeravaju autentičnost euro novčanica i omogućavaju praćenje vlasnika računa; provjere podobnosti su opcione. Kada je u pitanju povlačenje, CCM ne mogu da koriste euro novčanice koje su deponovali drugi klijenti u prethodnim transakcijama, već samo euro novčanice unešene posebno u njih.

B. Ostale mašine kojima rukuje klijent gdje se deponuju euro novčanice uz praćenje klijenta

4.	Mašine za isplatu euro novčanica (COM)	COM su obično bankomati koji provjeravaju autentičnost i podobnost euro novčanica prije dostavljanja klijentima. COM koriste euro novčanice koje pune zaposleni kod rukovaoca gotovinom ili drugi automatizovani sistemi (npr. aparati koji koriste euro kovani novac).
----	--	---

CRM mogu da se upotrebljavaju kao CIM ili CCM ako su njihovi detekcioni sistemi, softveri i druge komponente za obavljanje njihovih osnovnih funkcija isti kao kod vrste CRM mašine koja se nalazi listi na internet stranici Centralne banke.

CCM mogu da se upotrebljavaju kao CIM ako su njihovi detekcioni sistemi, softveri i druge komponente za obavljanje njihovih osnovnih funkcija isti kao kod vrste CCM mašine koja se nalazi na listi na internet stranici Centralne banke.

Tabela 2

Mašine kojima rukuju zaposleni kod rukovaoca gotovinom

1.	Mašine za obradu euro novčanica (BPM)	BPM provjeravaju autentičnost i podobnost euro novčanica.
2.	Mašine za provjeru autentičnosti euro novčanica (BAM)	BAM provjeravaju autentičnost euro novčanica.
3.	Mašine, odnosno uplatno – isplatne blagajne za recikliranje koje rade uz pomoć zaposlenih službenika (TARM)	TARM su mašine, odnosno uplatno – isplatne blagajne za recikliranje euro novčanica na kojima rade zaposleni kod rukovaoca gotovinom, a koje provjeravaju autentičnost i podobnost euro novčanica. Kada je u pitanju povlačenje, TARM mogu koristiti ispravne podobne euro novčanice eura koje su deponovane od strane drugih klijenata u prethodnim transakcijama. Pored toga, one drže euro novčanice bezbjednim i omogućavaju zaposlenima koji rukuju euro novčanicama da kreditiraju ili zaduže račun klijenta u banci.
4.	Mašine, odnosno uplatno – isplatne blagajne koje rade uz pomoć zaposlenih službenika (TAM)	TAM su mašine, odnosno uplatno – isplatne blagajne kojima rukuju zaposleni kod rukovaoca gotovinom, a koje provjeravaju autentičnost euro novčanica. Osim toga, one drže euro novčanice bezbjednim i omogućavaju zaposlenima koji rukuju euro novčanicama da kreditiraju ili zaduže račun klijenta u banci.

Mašine kojima rukuju zaposleni kod rukovaoca gotovinom, moraju da obrađuju novčanice u svežnjevima.

TARM i TAM mogu da se upotrebljavaju kao mašine kojima rukuju klijenti ako je vrsta mašina testirana i navedena na listi na internet stranici Centralne banke kao CRM ili CIM/CCM. U tom slučaju TARM treba da se smatra CRM mašinom, a TAM treba da se smatra CIM/CCM mašinom.

3. Vrste mašina za rukovanje euro novčanicama

Centralna banka testira različite vrste mašina za rukovanje euro novčanicama. Vrste mašina za rukovanje euro novčanicama mogu se međusobno razlikovati po posebnim sistemima za detektovanje, softveru ili ostalim komponentama za obavljanje suštinskih funkcija. To su: (a) provjera autentičnosti euro novčanica; (b) otkrivanje i odvajanje euro novčanica za koje se sumnja da su falsifikovane; (c) otkrivanje i odvajanje nepodobnih euro novčanica od podobnih euro novčanica, ukoliko je potrebno; i (d) praćenje sumnjivih euro novčanica, ukoliko je to primjenljivo.

PRILOG IIa

**KLASIFIKACIJA I TRETIRANJE EURO NOVČANICA
KORISTEĆI MAŠINE ZA RUKOVANJE EURO NOVČANICAMA KOJIMA RUKUJE KLIJENT**

Euro novčanice se klasifikuju u jednu od sljedećih kategorija i fizički se odvajaju prema kategorijama. Mašine koje ne provjeravaju podobnost euro novčanica ne treba da razlikuju kategorije euro novčanica 4a i 4b iz ovog priloga.

Tabela 1

Klasifikacija i tretiranje euro novčanica koristeći mašine za rukovanje euro novčanicama u kojima se gotovina deponuje uz praćenje klijenta

	Kategorija	Karakteristike	Postupak
1	Objekti koji nijesu prepoznati kao euro novčanice	<p>Nijesu prepoznati kao euro novčanice zbog jednog od sljedećih razloga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - euro novčanice koje mašina ne podržava, - nisu novčanice eura, - predmeti slični euro novčanicama, - pogrešna slika ili format, - veći savijeni ugao (uglovi) ili dio (djelovi) nedostaju, - greška u punjenju ili prenosu mašine. 	Povratak klijentu koristeći mašinu.
2	Sumnja da su euro novčanice falsifikovane	Slika i format su prepoznati, ali jedna ili više karakteristika autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu detektovane ili su van tolerancije.	<p>Povući iz opticaja.</p> <p>Treba odmah predati Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja radi provjere autentičnosti, zajedno sa informacijama u vezi sa vlasnikom računa, najkasnije tri radna dana nakon ubacivanja u mašinu.</p> <p>Ne mogu se knjižiti u korist vlasnika računa.</p>
3	Euro novčanice koje nijesu jasno verifikovane	Slika i format su prepoznati, sve karakteristike autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu prepoznate zbog kvaliteta i/ili odstupanja u toleranciji. U većini slučajeva su to nepodobne euro novčanice.	<p>Povući iz opticaja.</p> <p>Euro novčanice se obrađuju posebno i predaju se Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja radi provjere autentičnosti, najmanje tri radna dana nakon ubacivanja u mašinu.</p> <p>Informacije o vlasniku računa se čuvaju osam nedjelja nakon što su koristeći mašinu otkrivene euro novčanice. Ove informacije se omogućavaju na zahtjev nadležnih organa u državi. Kao alternativa, u dogovoru sa nadležnim organom u državi, informacije koje omogućavaju praćenje vlasnika računa mogu se predati nadležnom organu zajedno sa euro novčanicama.</p> <p>Mogu se knjižiti u korist vlasnika računa.</p>

4a	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i podobne	Sve obavljene provjere podobnosti i autentičnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate	Mogu se koristiti za ponovni opticaj. Knjižiti u korist vlasnika računa.
4b	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i nepodobne	Sve obavljene provjere autentičnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate. Najmanje jedna provjera kriterijuma podobnosti dala je negativan rezultat.	Ne mogu se koristiti za ponovni opticaj već ih treba vratiti Centralnoj banci. Knjižiti u korist vlasnika računa.

Posebna pravila u vezi sa Tabelom 1:

1. Mašina klijentu ne vraća euro novčanice kategorija 2 i 3 ako ima mogućnost da se poništi transakcija deponovanja. Zadržavanje navedenih euro novčanica kada je transakcija poništena može da se obavi tako da se čuvaju u dijelu za privremeno čuvanje u mašini.

2. Euro novčanice kategorije 3 ne mogu da se fizički odvoje od euro novčanica kategorije 4b. U tom slučaju i dalje se primjenjuju rok za predaju Centralnoj banci - Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja pomiješanih euro novčanica kategorija 3 i 4b i zahtjevi praćenja klijenata za euro novčanice kategorije 3 kako je utvrđeno za kategoriju 3.

Tabela 2

Klasifikacija i tretiranje euro novčanica koristeći ostale mašine za rukovanje euro novčanicama kojima rukuje klijent

	Kategorija	Svojstva	Postupak
1.	Objekti koji nisu prepoznati kao euro novčanice	Nijesu prepoznati kao euro novčanice zbog jednog od sljedećih razloga: <ul style="list-style-type: none"> - euro novčanice koje mašina ne podržava, - nisu euro novčanice, - predmeti slični euro novčanicama, - pogrešna slika ili format, - veći savijeni ugao (uglovi) ili dio (djelovi) nedostaju, - greška u punjenju ili prenosu mašine. 	Ne mogu biti isplaćeni klijentima.
2.	Sumnja na falsifikat euro novčanica	Slika i format prepoznati, ali jedna ili više karakteristika autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nisu detektovane ili su jasno izvan tolerancije.	Ne mogu biti isplaćene klijentima. Predaju se Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja na provjeru autentičnosti bez odlaganja, a najkasnije tri radna dana nakon što je mašina otkrila predmet, zajedno sa informacijama o vlasniku računa, ako su raspoložive.

3.	Euro novčanice čija autentičnost nije jasno provjerena	Slika i format prepoznati, ali sve karakteristike autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu prepoznate zbog kvaliteta i/ili odstupanja u toleranciji. U većini slučajeva su to nepodobne euro novčanice.	Ne mogu biti isplaćene klijentima. Euro novčanice se obrađuju zasebno i bez odlaganja, i predaju se Centralnoj banci - Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja na provjeru autentičnosti, najkasnije tri radna dana nakon polaganja u uređaj.
4a	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i podobne	Sve obavljene provjere autentičnosti i podobnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate.	Mogu se isplatiti klijentima.
4b	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i nepodobne	Sve obavljene provjere autentičnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate. Najmanje jedna provjera kriterijuma podobnosti dala je negativan rezultat.	Povući iz opticaja. Ne mogu biti isplaćene klijentima, već se vraćaju Centralnoj banci.

Posebna pravila u vezi sa Tabelom 2:

1. Euro novčanice kategorija 1, 2 i 3 ne mogu da se fizički odvoje. Ako su pomiješane, euro novčanice sve tri kategorije tretiraju se kao euro novčanice kategorije 2. Ako je moguće da se euro novčanice kategorija 1, 2 i 3 odvoje u nekoj drugoj mašini za obradu novčanica ili, ako je Centralna banka sa tim saglasna, to mogu da urade obučeni zaposleni, i tada se one tretiraju u skladu sa Tabelom 2.
2. Euro novčanice kategorije 3 ne mogu da se fizički odvoje od euro novčanica kategorije 4b. U tom slučaju i dalje se primjenjuje rok za predaju pomiješanih euro novčanica kategorija 3 i 4b Centralnoj banci - Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja kao što je utvrđeno za kategoriju 3.

PRIOLOG IIB

KLASIFIKACIJA I TRETIRANJE EURO NOVČANICA KORISTEĆI MAŠINE ZA RUKOVANJE EURO NOVČANICAMA KOJIMA RUKUJE ZAPOSLENI

Euro novčanice su klasifikovane u jednu od sljedećih kategorija definisanih u Tabeli 1. Kategorije euro novčanica treba da se fizički odvoje od kategorija 1, 2 ili 3. Mašine koje ne provjeravaju podobnost euro novčanica ne treba da prave razliku između kategorija 4a i 4b ovog priloga.

Tabela 1

Klasifikacija i tretiranje euro novčanica koristeći mašine za rukovanje euro novčanicama kojima rukuje zaposleni

	Kategorija	Svojstva	Postupak
1.	Predmeti koji nijesu prepoznati kao euro novčanice	Nijesu prepoznati kao euro novčanice zbog jednog od sljedećih razloga: <ul style="list-style-type: none"> - mašina ne podržava euro novčanice - nijesu euro novčanice, - predmeti slični euro novčanicama, - pogrešna slika ili format, 	Mašina vraća euro novčanice radi dalje ocjene i tretiranja. Nakon vizuelne ocjene od strane zaposlenog, rukovalac gotovinom ih vraća klijentu.

		- veći savijeni ugao (uglovi) ili dio (djelovi) nedostaju, - greška u punjenju ili prenosu mašine.	
2.	Sumnja na falsifikat euro novčanica	Prepoznati su slika i format, ali jedna ili više karakteristika autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu detektovane ili su vidljivo van tolerancije.	Mašina vraća euro novčanice radi dalje ocjene i tretiranja. Trebaju ih posebno obraditi i odmah predati Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja radi konačne provjere autentičnosti, najkasnije tri radna dana nakon obrade u mašini.
3.	Euro novčanice koje nijesu jasno verifikovane	Prepoznati su slika i format, ali sve karakteristike autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu prepoznate zbog kvaliteta i/ili odstupanja u toleranciji. U većini slučajeva su to nepodobne euro novčanice.	
4a.	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i podobne	Sve obavljene provjere autentičnosti i podobnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate.	Mogu se vratiti u opticaj. Knjižiti u korist uplatioca.
4b.	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i nepodobne	Sve obavljene provjere autentičnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate. Najmanje jedna provjera kriterijuma podobnosti dala je negativan rezultat.	Ne mogu se vratiti u opticaj, već se vraćaju Centralnoj banci. Knjižiti u korist uplatioca.

Posebno pravilo u vezi sa Tabelom 1:

Ukoliko euro novčanice iz kategorija 2 i 3 može fizički odvojiti sama mašina ili neka druga mašina za tretiranje novčanica ili, ukoliko je Centralna banka saglasna, da to mogu učiniti obučeni zaposleni, tada se Centralnoj banci novčanice iz kategorije 3 mogu dostavljati zajedno sa novčanicama iz kategorije 4b. U tom slučaju, vremensko ograničenje za tretiranje kategorije 2 euro novčanica i mješovitih kategorija 3 i 4b euro novčanica do Centralne banke, primjenjuje se kako je definisano u tabeli.

Pravila za posebnu specifikaciju i sortiranje za neke mašine kojima rukuju zaposleni

1. BPM klasifikuju i fizički sortiraju euro novčanice u kategorije 1, 2 i 3 u jedan ili više izlaznih stekera, a novčanice iz kategorije 4a i 4b u dva posebna izlazna stekera, kako je definisano u Prilogu IIb, za koje su potrebna bar 3 izlazna stekera da bi se izbjegla intervencija rukovaoca mašinom.
2. BPM sa samo 2 izlazna stekera mogu klasifikovati i sortirati euro novčanice ukoliko se ispune sljedeći uslovi:
 - (a) Provjere autentičnosti i podobnosti se obavljaju u istoj rundi. U ovoj rundi, bilo koje euro novčanice iz kategorije 4a moraju se sortirati u jedan stacionarni izlazni steker, dok se euro novčanice iz ostalih kategorija moraju sortirati u posebni stacionarni izlazni steker koji nema nikakav fizički kontakt sa bilo kojom kategorijom euro novčanica 4a.
 - (b) Ukoliko se euro novčanica iz kategorije 1, 2 ili 3 identifikuje kao prisutna u drugom izlaznom stekeru, rukovalac mašinom mora ponovo pokrenuti provjeru euro novčanica iz drugog izlaznog stekera. Tokom druge runde, euro novčanice iz kategorije 1, 2 ili 3 moraju da se odvoje od iz kategorije euro novčanica 4a sortiranjem prvih u određeni izlazni steker i tretiraju kako je navedeno u tabeli gore. Pošto mašina ne može fizički razdvojiti novčanice iz kategorije 1, 2 ili 3 u različite izlazne stekere, one se sve moraju smatrati i tretirati kao euro novčanice iz kategorije 2.

3. BAM klasifikuju i fizički sortiraju euro novčanice u kategorije 1, 2 ili 3 u jedan izlazni steker i euro novčanice iz kategorije 4a i 4b u drugi izlani steker, za koje su neophodna najmanje 2 određena stekera da bi se izbjegla intervencija rukovaoca mašine.
4. BAM sa samo jednim izlaznim stekerom mogu klasifikovati i sortirati euro novčanice ukoliko se ispune sljedeći uslovi:
 - (a) Svaki put kada se završi obrada euro novčanica iz kategorije 1, 2 ili 3, mašina mora odmah zaustaviti obradu i zadržati takve euro novčanice u poziciji koja izbjegava bilo kakav fizički kontakt sa euro novčanicama kojima je provjerena autentičnost.
 - (b) Rezultat provjere autentičnosti mora se prikazati na displeju za svaku pojedinačnu euro novčanicu iz kategorije 1, 2 ili 3. Pošto mašina ne može fizički razdvojiti novčanice iz kategorije 1, 2 ili 3 u različite izlazne stekere, one se sve moraju smatrati i tretirati kao euro novčanice iz kategorije 2.
 - (c) Mašina mora provjeriti prisustvo euro novčanica kategorije 1, 2 ili 3 kada prestane da obrađuje, a obrada se može nastaviti samo nakon što rukovalac mašinom fizički ukloni euro novčanice iz kategorije 1, 2 ili 3.
 - (d) Za svako zaustavljanje načina obrade najviše jedna kategorija euro novčanica iz kategorije 1, 2 ili 3 može biti dostupna rukovaocu mašinom.

PRILOG III

MINIMALNI STANDARDI ZA RUČNU PROVJERU PODOBNOSTI EURO NOVČANICA

Ovim prilogom utvrđuju se minimalni standardi za ručnu provjeru podobnosti euro novčanica od strane zaposlenih koji su prošli obuku.

Tokom provjere podobnosti, euro novčanice sa bilo kakvim oštećenjem datim u narednoj tabeli ili sa jasno vidljivim nedostatkom u jednoj od vizuelnih provjera podobnosti, smatraju se nepodobnim. Međutim, presavijene euro novčanice i euro novčanice sa savijenim uglovima mogu se popraviti ručnim ispravljanjem gdje je to moguće. Provjere podobnosti se obavljaju vizuelnom provjerom pojedinačnih euro novčanica i ne zahtijevaju upotrebu bilo kojeg uređaja.

Spisak kriterijuma za sortiranje tokom ručne provjere podobnosti

Karakteristika	Opis
1. Prljavština	Prljavština jasno raspodijeljena na cjelokupnoj euro novčanici
2. Mrlja	Jasno vidljiva koncentracija prljavštine na jednom mjestu
3. Grafiti	Jasno vidljiva dodata slika ili napisana riječ ili označena na bilo koji način na euro novčanici
4. Uklonjeno mastilo	Jasno vidljiv nedostatak mastila na dijelu ili na cijeloj euro novčanici, npr. isprana euro novčanica
5. Pocijepana	Euro novčanica sa najmanje jednim pocijepanim uglom
6. Rupa	Euro novčanica sa najmanje jednom vidljivom rupom
7. Unakažena	Euro novčanica sa dijelom/djelovima koji nedostaju makar na jednoj strani tokom makar jedne ivice (nasuprot rupama), npr. ugao koji nedostaje
8. Popravljen	Djelovi jedne ili više euro novčanica spojeni selotejpom, ljepilom ili nečim drugim
9. Izgužvana	Euro novčanica sa višestrukim savijanjem što značajno utiče na vizuelni izgled
10. Istanjena	Euro novčanica sa slabostima u strukturi koje rezultiraju označenim nedostatkom čvrstine
11. Savijena euro novčanica	Euro novčanica koja je savijena, uključujući euro novčanice koje se ne mogu savijati
12. Savijeni ugao euro novčanice	Euro novčanica sa najmanje jednim jasno vidljivim uglom

PRILOG IV

PRIKUPLJANJE PODATAKA OD RUKOVAOCA GOTOVINOM

1. Ciljevi

Ciljevi prikupljanja podataka su omogućavanje Centralnoj banci i relevantnim međunarodnim institucijama da prate odgovarajuće aktivnosti rukovaoca gotovinom i da nadziru razvoj u ciklusu gotovine.

2. Opšti principi

2.1 Podaci o mašinama za rukovanje euro novčanicama dostavljaju se samo kada se mašine koriste u cilju usklađivanja sa ovom odlukom.

2.2 Rukovaoci gotovinom redovno dostavljaju Centralnoj banci:

- informacije o prostorijama u kojima se rukuje gotovinom, kao što su filijale, i
- informacije o mašinama za rukovanje euro novčanicama i bankomatima.

2.3 Pored toga, rukovaoci gotovinom koji vraćaju u opticaj euro novčanice preko mašina za rukovanje euro novčanicama i bankomata, redovno dostavljaju Centralnoj banci:

- informaciju o obimu gotovinskog poslovanja (broj obrađenih euro novčanica) koristeći mašine za rukovanje euro novčanicama i bankomate,
- informacije o udaljenim filijalama kreditnih i finansijskih institucija sa niskim nivoom gotovinskog poslovanja gdje se provjere podobnosti sprovode ručno.

3. Vrsta podataka i zahtjevi za izvještavanjem

3.1 U zavisnosti od prirode, prikupljeni podaci se dijele na glavne podatke i operativne podatke.

Glavni podaci

3.2 Glavni podaci obuhvataju informacije o: (a) pojedinačnim rukovaocima gotovinom i njihovim mašinama za rukovanje euro novčanicama i bankomatima koji su u funkciji, i (b) udaljenim filijalama kreditnih i finansijskih institucija.

- 3.3 Glavni podaci se dostavljaju Centralnoj banci na datum početka primjene ove odluke i, nakon toga, svakih pola godine. Podaci navedeni u obrascu datom u Prilogu 1 moraju se dostaviti, iako Centralna banka može zahtijevati da se dostavljaju u drugačijem formatu.
- 3.4 Centralna banka može odlučiti, u svrhu praćenja, da prikuplja podatke po poslovnim jedinicama, (npr. filijale).
- 3.5 Centralna banka može zaključiti da se iz obima zahtjeva za izvještavanje isključe mašine za rukovanje euro novčanicama koje se koriste isključivo za obradu euro novčanica distribuiranih preko šaltera ili one koje se ne koriste za ponovni opticaj. Centralna banka može zahtijevati od rukovaoca gotovinom da navedu CRM-ove i CCM-ove koji se koriste kao CCM/CIM-ovi ili CIM-ovi.
- 3.6 Podaci o udaljenim filijalama navedenim u obrascu datom u Dodatku 3 moraju se dostaviti, s tim da Centralna banka može zahtijevati njihovo dostavljanje i u drugačijem obliku.

Operativni podaci

- 3.7 Podaci koji potiču od obrade i vraćanja u opticaj euro novčanica od strane rukovaoca gotovinom smatraju se operativnim podacima.
- 3.8 Centralna banka može donijeti odluku da oslobodi određene rukovaoce gotovinom obaveze izvještavanja o operativnim podacima ukoliko je broj euro novčanica koji oni vraćaju u opticaj kroz automate niži od praga koji definiše Centralna banka.
- 3.9 Podaci se dostavljaju Centralnoj banci polugodišnje, i to najkasnije dva mjeseca nakon završetka izvještajnog perioda za koji se podnose, tj. na kraju februara i na kraju avgusta. Podaci se dostavljaju na obrascu datom u Dodatku 2.
- 3.10 Podatke dostavljaju rukovaoci gotovinom koji fizički rukuju euro novčanicama. Ukoliko je rukovalac gotovinom povjerio provjeru podobnosti i autentičnosti drugom pravnom licu, podatke dostavlja pravno lice kome je provjera povjerena.
- 3.11 Rukovaoci gotovinom dostavljaju podatke u vezi sa brojem komada (obim), agregatno na nacionalnom nivou, i prema apoenskoj strukturi euro novčanica. Struktura po serijama novčanica nije potrebna. Za udaljene filijale kreditnih i finansijskih institucija operativni podaci se posebno dostavljaju.
- 3.12 Centralna banka može zahtijevati od rukovaoca gotovinom da joj, u svrhu praćenja, dostavljaju podatke i po poslovnim jedinicama.
- 3.13 Centralna banka može isključiti od obaveze izvještavanja o euro novčanicama koje se obrađuju na mašinama za rukovanje euro novčanicama i distribuiraju preko šaltera.
- 3.14 Od rukovaoca gotovinom, koji su provjeru podobnosti i autentičnosti povjerali drugom pravnom licu, Centralna banka može zahtijevati dostavljanje detaljnih informacija o tom pravnom licu, uključujući i sporazum o povjeravanju ove provjere.

3.15 Podaci o udaljenim filijalama koji su navedeni u obrascu iz Dodatka 3 moraju se dostaviti, s tim da Centralna banka može zahtijevati njihovo dostavljanje i u drugačijem obliku i može dogovoriti sa rukovaocima gotovine da prikupljaju detaljnije podatke.

4. **Povjerljivost i objavljivanje podataka**

4.1 Glavni podaci i operativni podaci se smatraju povjerljivim.

4.2 Centralna banka može odlučiti da objavljuje izvještaje ili statistiku koristeći podatke dobijene na osnovu ovog priloga. Svako objavljivanje mora biti na zbirnom nivou, odnosno na takav način da se ne može otkriti podatak pojedinačnih izvještajnih jedinica.

DODATAK 1

OBRAZAC ZA IZVJEŠTAVANJE

Glavni podaci

1. **Informacije o rukovaocu gotovinom**

Naziv rukovaoca gotovinom:

Adresa sjedišta:

Poštanski broj:

Grad:

Ulica:

Vrsta:

- Kreditna institucija
- Finansijska institucija
- Ovlašćeni mjenjač
- Prevoznik euro novčanica i kovanog novca koja nije platna institucija
- Trgovac (trgovac na malo)
- Kazino
- Ostalo, uključujući platne institucije koje ne pripadaju nekoj od navedenih kategorija

Kontakt lica:

Ime/prezime:

Brojevi telefona:

Brojevi faksa:

E-mail adrese:

Naziv pravnog lica kome je povjerena provjera (ukoliko se primjenjuje)

Naziv:

Adresa:

Poštanski broj:

Grad:

2. Mašine kojima rukuje klijent

Kategorija mašine	Identifikacioni broj (*)	Proizvođač (*)	Naziv mašine (*)	Identifikacija (*) (sistem detekcije/verzije softvera)	Ukupan broj u funkciji
CIM					
CRM					
CCM					
COM					

(*) Ova polja se popunjavaju na osnovu odgovarajućih stavki sa internet stranice Centralne banke

3. Mašine kojima rukuju zaposleni

Kategorija mašine	Identifikacioni broj (*)	Proizvođač (*)	Naziv mašine (*)	Identifikacija (*) (sistem detekcije/verzije softvera)	Ukupan broj u funkciji
BPM					
BAM					
TARM					
TAM					

(*) Ova polja se popunjavaju na osnovu odgovarajućih stavki sa internet stranice Centralne banke

4. Aparati za gotovinu

	Ukupan broj u funkciji
ATM	
SCoT	
Ostali	

DODATAK 2
OBRAZAC ZA IZVJEŠTAVANJE

Operativni podaci

1. Informacije o rukovaocu gotovinom

Naziv rukovaoca gotovinom	
Izveštajni period	

2. Podaci

Dostaviti zbirne podatke na nacionalnom nivou, isključujući udaljene filijale.

	Ukupan broj obrađenih euro novčanica ⁽¹⁾	Od čega je sortirano kao nepodobne ⁽¹⁾	Od čega je vraćeno u opticaj ⁽²⁾
EUR 5			
EUR 10			
EUR 20			
EUR 50			
EUR 100			
EUR 200			
EUR 500			

(1) Ova stavka pokriva i mašine kojima upravlja klijent i mašine kojima upravljaju zaposleni.

(2) Ukoliko Centralna banka tako odluči, ne obuhvataju se euro novčanice koje se vraćaju u Centralnu banku i euro novčanice koje se vraćaju u opticaj preko šaltera.

Broj euro novčanica distribuiranih preko mašina kojima rukuje klijent i bankomata	
---	--

Ukoliko Centralna banka prihvati izuzetak za udaljene filijale definisane članom 13 stav 2 ove odluke, ovi podaci su obavezni za kreditne institucije, osim u slučaju da Centralna banka odobri da ove podatke ne treba dostavljati.

DODATAK 3

UDALJENE FILIJALE KREDITNIH I FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

Ove informacije dostavljaju samo kreditne i finansijske institucije koje imaju udaljene filijale kako je definisano članom 13 stav 2 ove odluke.

1. Informacije o kreditnoj, odnosno finansijskoj instituciji

Naziv kreditne, odnosno finansijske institucije	
Izveštajni period	

2. Podaci

Naziv udaljene filijale	Adresa	Broj euro novčanica distribuiranih preko mašina kojima rukuje klijent i bankomata